

Materiały faktograficzne

Anna Jakubowska

Waloryzacja¹ potencjału turystyczno-kulturowego Oleśnicy i powiatu oleśnickiego

1. FORMULARZ WALORYZACYJNY REGIONU

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczna bazylika (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6)

Bazylika Mniejsza pw. św. Jana Apostoła w Oleśnicy (6)

Inne sanktuarium lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa)(3)

Sanktuarium Matki Bożej Wspomożenia Wiernych Bazylika Mniejsza w Twardogórze(3)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Kościół ewangelicki pw. Apostołów Jana i Piotra w Sycowie (2)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4)

Kościół katolicki pw. św. Piotra i Pawła w Sycowie (4)

Drewniany kościół filialny pw. św. Marka z 1622 r. w Świętym Marku (4)

Romański kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny z XIII w. w Stroni (4)

Kościół pw. św. Katarzyny w Bierutowie (0)

Szachulcowy kościół pw. Św. Trójcy i Matki Boskiej z XIX w. w Twardogórze (0)

Drewniany kościół pw. Św. Idziego z 1666 r. w Chelstowie (0)

Drewniany kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego z 1655r. w Grabowni Małym (0)

Kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej z 1850 r. w stylu eklektycznym w Grabowni Wielkim (0)

Kościół pw. Najświętszej Marii Panny i św. Jerzego w Oleśnicy (0)

I.A. b) Zamki i pałace

Zamek lub pałac historyczny, ZD (za pierwsze trzy) (3)

Zamek Książąt Oleśnickich w Oleśnicy (3)

Pałac barokowy w Twardogórze (3)

Renesansowy zamek w Dobrej (3)

Renesansowy zamek w Bierutowie (0)

Pałac z XVI w. Dobroszycach (0)

Ruina historycznego zamku/grodu/pałacu D (za pierwsze trzy*) (2)**

Ruiny pałacu Reichenbachów w Goszczu (2)

Ruiny barokowego pałacu z XVIII w. w Brzezince (2)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne

Historyczny cenny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Rynek z ratuszem miejskim w Oleśnicy (3)

Układ urbanistyczny miasta w Sycowie (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy) (4)

Dom Wdów - służył wdowom i rodzinom po zmarłych pastorach ewangelickich Oleśnicy (4)

¹ Waloryzacja sporządzona na podstawie: Mikos v. Rohrscheidt A., Turystyka Kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy, Gniezno 2008, s. 413 - 467

Dawna wieża bramy miejskiej- obecnie dzwonnica i punkt widokowy w Sycowie (4)
 Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)
Bierutów, wieża ratuszowa, 1 poł. XV (3)
 Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane z znacznej części ZD(4)
Brama Wroclawska i 1650 m. murów otaczających stare miasto w Oleśnicy (4)
 Ruiny fortyfikacji miejskich (1)
Mury obronne z 1 poł. XIV-XV w. w Bierutowie (1)
 Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)
Cmentarz żydowski z 1865r. w Kijowicach (1)
Stara Synagoga - kościół Zbawiciela (Salvatora) -obecnie siedziba Kościoła Zielonoświątkowego oraz filia wroclawskiej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Oleśnicy (1)
Cmentarz żydowski w Miłocicach (0)

I.A. d) Obiekty militarne

Brak w powiecie

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Brak obiektów w tej kategorii

Dodatkowe punkty za wszystkie obiekty powyżej wpisanych klas:

Własny materiał informacyjny w obiekcie (publikacje monograficzne, albumy) (pierwsze trzy obiekty) (1 pkt)

Bazylika Mniejsza pw. św. Jana Apostoła w Oleśnicy (1)

Zamek Książąt Oleśnickich w Oleśnicy (1)

I.B.) Miejsca historyczne lub znaczące

I.B.a) Budowle historyczne i monumenty

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (1)

Cztery rzeźby z piaskowca - alegorie czterech pór roku z 1905 r. w Sycowie (1)

Pomnik - Kolumna Zwycięstwa w Oleśnicy (1)

Pomnik - Kolumna Złotych Godów w Oleśnicy(1)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

Oleśnica - miejsce początku akcji pierwszego tomu "Trylogii o Reynevanie" Andrzeja Sapkowskiego - "Narrenturm"(2)

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

Oleśnica - miejsce urodzenia Antoniego Cieszyńskiego (w 1882 r.) - wybitnego stomatologa, twórcy prawa w rentgenologii stomatologicznej [prawo Cieszyńskiego-Diecka](3)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Płyta nagrobna Elizabeth von Haugwitz - żony pierwszego właściciela państwa stanowego Syców Hansa von Haugwitz z XVI w. -na elewacji kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Sycowie (1)

Kaplica grobowa książąt Biron von Curland z 1890 r. w Sycowie (1)

I.B.b) Cmentarze historyczne

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

Bazylika Mniejsza pw. św. Jana Apostoła w Oleśnicy - Krypta Wirtemberska (24 sarkofagi z ciałami niektórych członków książęcej rodziny Wirtembergów)[dostęp ograniczony](1)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

Bazylika Mniejsza pw. św. Jana Apostoła w Oleśnicy - nagrobny pomnik tumbowy Jana Podiebrada i Krystyny z Szydłowieckich, należy do cenniejszych zabytków rzeźby renesansowej na Śląsku (1)

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej *** (do dwóch) (1)

Cmentarz ewangelicki z drewnianymi nagrobkami z XVIII i XIX w. w Świętym Marku (1)

Nagrobna płyta rycerza o imieniu Wojciech z XIV w. w Smolnej (1)

I.B. c) Budowle współczesne

brak wybitniejszych budowli w powiecie

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym (10)

Biblioteka Łańcuchowa w Bazylice Mniejszej pw. św. Jana Apostoła w Oleśnicy- jedna z dwóch takich bibliotek w Europie środkowowschodniej (10)

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Organy Bazyliki w Oleśnicy (wykonanie w manierze barokowo-romantycznej) (3)

Ambona z 1605 r. w stylu późnego renesansu-manieryzmu w Bazylice w Oleśnicy (3)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum Regionalne w Sycowie (5)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym (w sumie za pierwsze trzy) (2)

- *Dni Kultury Szwedzkiej,*

- *Wystawa sycowskich fotografów,*

- *Wystawa Instytutu Pamięci Narodowej "Katyń jako przykład zbrodni stalinowskich"(2)*

Stałe godziny otwarcia muzeum (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Festiwal Muzyki Kameralnej organizowany przez Dolnośląskie Towarzystwo Muzyczne w Zamku Książąt Oleśnickich w Oleśnicy, czerwiec (4)

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej w Oleśnicy, lipiec (4)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

Otwarte Mistrzostwa Polski Freestyle w Twardogórze, listopad (6)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

"Dni Europy" w Oleśnicy, wrzesień (4)

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną:

brak w powiecie

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

Park Krajobrazowy Dolina Baryczy w Olszówce gmina Twardogóra (2)

Rezerwat przyrody na terenie regionu (do trzech) (1)

Rezerwat Leśny "Gola Wielka" gmina Twardogóra (1)

Rezerwat "Torfowisko koło Grabowna" w Grabownie Wielkim, gmina Twardogóra (1)

Ogród Botaniczny, Palmiarnia, Arboretum (za pierwsze dwa obiekty) (4)

Arboretum Leśne im. S. Białoboka przy Nadleśnictwie Syców w Stradomi Dolnej (4)

Park miejski duży kultywowany (pow. od 4 ha) z obiektami sztuki, (za pierwsze dwa) (2)

Park miejski (pow. 28 ha), założony w XVIII w. w stylu angielskim w Sycowie (2)

Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)

Park zamkowy w Oleśnicy (1)

I.H. Szlaki kulturowe: Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Ścieżka przyrodnicza w rezerwacie "Torfowisko koło Grabowna" gmina Twardogóra (1)

Ścieżka dydaktyczna przy Kąciku Edukacyjnym "Dąbrówka" gmina Twardogóra (1)

"Stradomia"- edukacyjna ścieżka przyrodniczo-leśna w Arboretum w Stradomi Dolnej (1)

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej

II.A. Informacja turystyczna Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Miejska Informacja Turystyczna w Oleśnicy (2)

Przewodnicy miejsca lub terenowi na zamówienie (3)

Tak - przewodnik PTTK po Oleśnicy na zamówienie (3)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2):

Informator "Powiat Oleśnicki"(2)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1):

Informator "Powiat Oleśnicki" w języku angielskim (1)

Informator "Powiat Oleśnicki" w języku niemieckim (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane - (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2):

Oleśnica, Hotel "Perła"(3), ul. Sinapiusa 12 (2)*

Syców, Hotel "Plon" (3) ul. Szosa Kępińska 81 (2)*

Twardogóra, Gospodarstwo Agroturystyczne "HUBERT" Poręby 6 (2)

Dobroszyce, Gospodarstwo Agroturystyczne "Zagroda Barć"(2)

Stradomia, motel, Stradomia Wierzchnia 21 d, 56-500 Syców (2)

Oleśnica, " Hotel & Restauracja Vis-a-Vis" ul. Przemysłowa 3c (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja "Moonlight", Okrężna 11 Oleśnica (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)

Restauracja "Perła" Oleśnica ul. Sinapiusa 12 (1)

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Bar Krakus, 3 Maja 70 Oleśnica (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, busa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Oleśnica "Turbo-Trans" Przewozy autokarowe (2)

Oleśnica- wypożyczalnia samochodów ul. Smolna 51 (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi mniej niż 50 km (1 godzina na dotarcie) (4)

Port Lotniczy Wrocław im. Mikołaja Kopernika (4)

Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)

Dworzec PKP Oleśnica (3)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec PKS Oleśnica (3)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (pierwsze dwie) (2)

Droga ekspresowa S-8 Wrocław - Warszawa - Białystok (2)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)

Oleśnica, miejska komunikacja autobusowa (2)

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Oleśnica, Super Vip SV-1

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, busa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Oleśnica "Turbo-Trans" Przewozy autokarowe (2)

Oleśnica- wypożyczalnia samochodów ul. Smolna 51 (2)

II. D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

Miasto Oleśnica brało udział w Międzynarodowych Targach Turystycznych w Berlinie w 2011 roku (3)

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

Miasto Oleśnica było promowane na Międzynarodowych Targach Turystycznych we Wrocławiu w 2010 roku (2)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)

Informator "Powiat Oleśnicki" (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje KulturyKino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Oleśnica , Kino MOKIS (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe

Jeziora (zdadne do kąpiel, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Zalew w Stradomii Wierzchniej z trasą rowerową do Arboretum Leśnego im. prof. Stefana Białoboka (2)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Dąb "Bliźniak" Wesółka koło Twardogóry (1)

Głazy narzutowe w Goli Wielkiej (1)

Wieże widokowe stałe dostępne(za pierwsze dwie)(1)

Syców,dawna wieża bramy miejskiej, obecnie dzwonnica i punkt widokowy (1)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna Baseny kryte ogólnodostępne - (za pierwszy obiekt) (2)

Oleśnica, Atol - Park Wodny (2)

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Oleśnica, Hala Sportowa ul. Kochanowskiego 4 (2)

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Oleśnica, Stadion Miejski (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV.A. Instytucje w regionie:

brak punktowanych instytucji

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w mikroregionie:

brak

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)

Oleśnica, Hotel "Perła", ul. Sinapiusa 12 (3)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:brakIV.E. Zagraniczne partnerstwa miast i regionów:

Miasto Oleśnica - Chrudim(Czechy)(1)

Miasto Oleśnica - Jaunay Clan(Francja)(1)

Miasto Oleśnica - Warendorf (Niemcy)(1)

Syców - gmina Malsch w Badeni - Wirtembergii (1)

Suma punktów:

Za kategorię I: 132

Za kategorię II: 53

Za kategorię III: 12

Za kategorię IV: 7

Razem za wszystkie kategorie: 204

2. Ocena potencjału turystyczno-kulturowego Oleśnicy i powiatu oleśnickiego

Mikroregion oleśnicki posiada średni potencjał turystyczno kulturowy (132 punkty w pierwszej kategorii), koncentrujący się głównie w dziedzinie turystyki religijnej (w regionie istnieje kilka ciekawych obiektów tego rodzaju) oraz turystyki dziedzictwa kulturowego - Zamek Książąt Oleśnickich (o początkach sięgających XIII w.) z unikalną w skali kraju biblioteką łańcuchową w Kościele Zamkowym. Znaczną liczbę punktów makroregion otrzymał za kulturowo znaczącą ofertę przyrodniczą (11). Natomiast niewielka jak na potencjalne możliwości jest oferta w dziedzinie eventów kulturowych.

Infrastruktura turystyczna mikroregionu jest rozwinięta stosunkowo słabo. Na terenie powiatu oleśnickiego funkcjonują tylko dwa hotele trzygwiazdkowe w największych miejscowościach (Sycowie i Oleśnicy), brakuje natomiast kategoryzowanej oferty hotelowej o niższym standardzie oraz szeregu rodzajów obiektów pozostałej oferty noclegowej (hosteli, schronisk całorocznych), która mogłaby stanowić zachętę do pozostania na dłużej niż jeden dzień szerszej grupie turystów w tym np. młodzieży. Uboga oferta gastronomiczna powiatu (nie obejmująca kuchni tradycyjnej ani regionalnej) koncentruje się głównie także w Oleśnicy i Sycowie. Za bardzo dobre należy uznać połączenia komunikacyjne. Oleśnicę i Syców łączy z Wrocławiem i Warszawą droga krajowa nr 8, przygotowywana aktualnie do standardu drogi ekspresowej, ponadto przez powiat przebiega droga krajowa nr 25, skracająca połączenia w kierunku Bydgoszczy i Torunia. Blisko położony jest wrocławski port lotniczy, ponadto mający status subregionalnego węzła dworzec kolejowy w Oleśnicy obsługuje połączenia do Wrocławia, Jarocina, Ostrowa Wlkp, Kluczborka i Krotoszyna.

Organizacja turystyki w mikroregionie pozostaje na relatywnie niskim poziomie. Miejscowe biura turystyczne nie proponują w ramach swoich usług żadnych wycieczek po mieście tudzież powiecie, nie istnieje także oferta lokalnych pakietów pobytowych, w tym tematycznych. Powstanie na terenie Oleśnicy bądź Sycowa Miejskich Szlaków Turystycznych eksponujących ważniejsze zabytki i obiekty kulturowe, mogłoby zwiększyć zainteresowanie potencjalnych turystów kulturowych. W opracowaniu zawierającym program pobytu turystycznego przygotowano propozycję wycieczki po mieście Oleśnica a także dwudniowy pobyt w powiecie. Skonstruowanie dwóch, trzech możliwych tras, ciekawie wydany i zareklamowany folder promujący weekend w powiecie oleśnickim wymagałby niewielkiego nakładu środków, które zwróciłyby się szybko. Powstanie na terenie powiatu przynajmniej realnego szlaku lokalnego np. poświęconego dawnym siedzibom włodarzy ziemi oleśnickiej (Piaśtów, Wirttembergów, Haugwitzów i Bironów) mogłoby pomóc w popularyzacji turystyki kulturowej. Cennym przedsięwzięciem była inscenizacja wymarszu chorągwi Konrada VII pod Grunwald w 2010 roku. Powtarzanie tego eventu co roku byłoby potencjalnie łatwym, mało kosztownym ale interesującym wydarzeniem, a jego regularność pozwoliłaby szybko "obudować" je innymi elementami, które mogłyby przyciągnąć poszczególne grupy zainteresowanych nimi turystów. W kontekście takiego zamierzenia pożądana byłaby pomoc władz powiatu w opiece nad powstającym właśnie miejscowym Bractwem Rycerskim. Z roku na rok coraz popularniejszy staje się także Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej odbywający się w bazylice oleśnickiej. Jednak zdecydowanie kuleje promocja tej imprezy: do tej pory nie ma ona nawet własnej strony internetowej, stąd osoby zainteresowane muzyką dawną nie otrzymują informacji o tym muzycznym wydarzeniu. Zastanawiający jest także fakt braku własnego muzeum w Oleśnicy, która nie tylko pretenduje do roli najsilniejszego ośrodka kulturalnego mikroregionu, ale także posiada odpowiednie do tego miejsce z własnymi unikatowymi walorami turystycznymi (Zamek). Ogranicza to znacznie szanse koncentracji walorów i tematów nośnych w turystyce kulturowej oraz wykreowania własnego produktu turystycznego, brak muzeum redukuje też liczbę podmiotów mogących potencjalnie organizować eventy kulturalne. Brak aktywności w zakresie odbudowy i eksploatacji turystycznej strawionego przez pożar monumentalnego

obiektu pałacowego w Goszczu także należy uznać za poważne zaniedbanie, ponieważ rezydencja tej wielkości i klasy mogłaby z powodzeniem być celem wizyt turystów kulturowych, być może także ośrodkiem turystyki kreatywnej. Krytycznie należy ocenić także słabą promocję turystyczną powiatu, a szczególnie brak współpracy między powiatem, miastem i gminą Oleśnica w zakresie turystyki i wspierania rozbudowy infrastruktury. Bardzo ważnym postulatem wydaje się podjęcie działań w celu otwarcia schroniska turystycznego lub hostelu, które mogłyby być alternatywą noclegową np. dla młodzieży. Powstanie portalu internetowego o profilu turystycznym, skupiającego wszystkie gminy i miasta powiatu umożliwiłoby proste wyszukiwanie najbardziej interesujących obiektów w powiecie, a także byłoby miejscem, w którym turysta może skorzystać z map czy obejrzyć ciekawe zdjęcia regionu. W dziedzinie promocji i organizacji turystyki na uwagę zasługuje projekt "Dobra Widawa", realizowany przez kilka samorządów, w tym m. in. Oleśnicy, Bierutowa i Sycowa, który oprócz działań na rzecz edukacji ekologicznej obejmuje zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnego dziedzictwa kulturowego i w niedalekiej przyszłości może stanowić punkt wyjścia dla budowy oferty i promocji turystyki kulturowo - przyrodniczej.

3. Oleśnica i powiat oleśnicki jako destynacja turystyki kulturowej

Wyniki przeprowadzonej w okresie sierpień 2010 - luty 2011 analizy potencjału turystycznego powiatu oleśnickiego pozwalają wyróżnić pięć dominujących form turystyki kulturowej. Są to: turystyka religijna, w tym pielgrzymkowa, turystyka kulturowo-przyrodnicza, turystyka etniczna, turystyka tematyczna i turystyka dziedzictwa kulturowego.

Turystyka religijna

Powiat oleśnicki jest bogaty w obiekty sakralne różnego typu. Najstarszym z nich jest położony na niewielkim cmentarzu wczesnogotycki kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny we wsi Stronia, który ma postać małej rotundy z apsydą. W środku warto zobaczyć chrzcielnicę z 1517 r. Godne uwagi są obiekty murowane takie jak Bazylika Mniejsza p.w. św. Jana Apostoła z XIII w. w Oleśnicy, z pięknym barokowym ołtarzem oraz wspaniale odrestaurowaną, manierystyczną amboną. Dla miłośników muzyki organowej gratką będzie zobaczenie wspaniałych organów tego kościoła. Ważnymi obiektami są również Sanktuarium Matki Bożej Wspomożenia Wiernych ze słynącą łaskami figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Twardogórze oraz kościół p.w. św. Piotra i Pawła z XV w. w Sycowie. Należy również wymienić obiekty wykonane z drewna. Szczególne znaczenie dla lokalnej społeczności ma kościół filialny p.w. św. Marka z 1660 r. we wsi Święty Marek. Wielowiekowa tradycja pieszych pielgrzymek sprawiła, że Święty Marek nazywany jest sycowską Częstochową. Warte odwiedzin są również kościoły drewniane w Chelstowie - kościół p.w. św. Idziego z 1666 r., w którym znajdują się rzeźby gotyckie z XIV w. oraz kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego z 1655 r. w Grabownie Małym. Bardzo ciekawy jest również kościół szachulcowy p.w. Św. Trójcy w Twardogórze z neogotyckim portalem. Dla turystów motywowanych poznawczo interesujący będzie czynny kościół ewangelicko-augsburski w Sycowie p.w. Apostołów Jana i Piotra z końca XVIII w., zbudowany w stylu klasycystycznym według projektu Carla Gottharda Langhansa - autora projektu Bramy Brandenburskiej w Berlinie oraz kościół Zbawiciela w Oleśnicy. Ten niewielki kościółek prawdopodobnie pochodzi z XV wieku. Po wypędzeniu Żydów z miasta w roku 1535 zamieniono go na magazyn, następnie na arsenał. W roku 1695 obiekt odnowiono, przekształcając na zbór protestancki pod wezwaniem Zbawiciela (Salwatora). W roku 1730 spłonął podczas pożaru miasta. Po odbudowie w roku 1734 jego wieża otrzymała dach, który naśladuje chińską pagodę. Obecnie stanowi filię wrocławskiej Parafii Ewangelicko - Augsburskiej oraz siedzibę Kościoła Zielonoświątkowego.

Turystyka kulturowo-przyrodnicza

Miłośników tego rodzaju turystyki przyciągnie z pewnością leżące na północno-zachodnich krańcach powiatu sołectwo Olszówka, które wchodzi w skład Parku Krajobrazowego "Dolina Baryczy". Obszar ten powstał w 1996 r. w celu objęcia ochroną najcenniejszych, obok doliny Odry, fragmentów środowiska przyrodniczego oraz zachowania mało zmienionych ekosystemów wodno - błotnych i leśnych oraz ich cennej ornitofauny. Całkowita powierzchnia parku wynosi 87040 ha, w tym 3500 ha w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oleśnica Śląska. Pozostała część znajduje się w Nadleśnictwie Żmigród i Milicz. Koło miejscowości Olszówka znajdują się dwa zbiorniki wodne, obficie porośnięte trzciną, które zapewniają doskonałe schronienie licznym w tym rejonie ptakom wodnym. Miejsce to jest szczególnie interesujące dla amatorów podglądania życia ptaków. Na wschód od Twardogóry i na południowy zachód od Międzyborza rozciąga się rezerwat leśny "Gola Wielka", który wyróżnia się unikalną resztką pierwotnego lasu mieszanego z udziałem jodły. Rezerwat ptactwa wodnego i żółwia błotnego na użytkach ekologicznych w okolicach Goszcza na północ od Twardogóry porastają okazałe lasy mieszane, które obfitują w grzyby i jagody. Rezerwatem jest także torfowisko w okolicach Grabowna Wielkiego na zachód od Twardogóry. Baczni obserwatorzy mogą tu spotkać bardzo rzadkie gatunki ptaków: orla bielika i bociana czarnego. Udostępniona do zwiedzania jest część północna rezerwatu na powierzchni 1,40 ha. Wytyczono tam ścieżkę przyrodniczą, która obejmuje trasę o długości 520 m, z sześcioma przystankami, opatrzonymi barwnymi tablicami, na których przedstawione są najbardziej charakterystyczne dla danego odcinka rośliny i krótkie noty ułatwiające samodzielne odnalezienie ich w terenie. Inną atrakcją dla turysty motywowanego przyrodniczo jest Arboretum Leśne im. prof. Stefana Białoboka w Stradomi Dolnej koło Sycowa, które powstało w 1993 roku. Można tu zobaczyć park różaneczników, jedną z najbogatszych kolekcji sosen w Polsce, ogrody skalne oraz liczne stawy. Dodatkowo znajduje się tu również tzw. zielona szkoła, która prowadzi lekcje przyrody, konferencje i spotkania przyrodników. W centrum Sycowa godny obejrzenia jest z kolei park miejski o powierzchni 28 hektarów, założony w XVIII w. w stylu angielskim, który okalał nieistniejący już dziś zamek książęcy. Na terenie parku uwagę przyciągają dwa piękne zespoły rzeźb. Pierwszy z nich to odlane w brązie cztery rzeźby symbolizujące rzeki Francji, drugi natomiast to wykonane z piaskowca figury - alegorie czterech pór roku. Miejscem o dużym potencjale turystycznym jest również Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, wchodząca w skład obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, leżąca w sąsiedztwie miasta Oleśnica, powstają tu ścieżki rowerowe oraz miejsca dla wędkarzy. Miłośnikom wypraw wodnych można polecić spływ kajakiem na ponad 40-kilometrowej trasie wodnej z Bierutowa do przedmieść Wrocławia. Przebycie trasy zajmuje od kilkunastu godzin do trzech dni i najlepiej to zrobić w maju bądź czerwcu. Trasa prowadzi przez wieś Kruszowice ale łatwo dotrzeć stąd do Kijowic, gdzie stał, obecnie odnawiany po dewastacji, jeden z największych na Śląsku krzyżów pokutnych z XIV wieku. Dalsza droga prowadzi przez m.in. osadę Leśny Młyn, Chrzastawę Wielką, Wilczyce aż do wschodnich dzielnic Wrocławia.

Turystyka etniczna

Ziemia Oleśnicka zamieszkiwana była przez kilka wieków przez Niemców, po których obok licznych obiektów architektury wspomnianych na innym miejscu oraz niższej rangi zabytków industrialnych pozostały także cenne obiekty sztuki sepulkralnej. Można takie podziwiać np. na cmentarzu w miejscowości Święty Marek, gdzie pochowani są znaczący mieszkańcy Sycowa a także duchowni, którzy zasłużyli się dla tej parafii. Obecnie zaniedbany i zdewastowany cmentarz przejmują aktualnie pod opiekę Towarzystwo Św. Marka wraz z patronującym mu proboszczem parafii sycowskiej, co pozwala mieć nadzieję na szybka renowację i uporządkowanie tego malowniczo położonego na wzgórzu obiektu. W Bystrem koło Oleśnicy na byłym cmentarzu niemieckim urządzono lapidarium, od 2010 roku

podobne lapidarium znajduje się także we wsi Dobra. W Bierutowie natomiast postawiono obok kościoła p.w. św. Trójcy obelisk z napisem przypominającym o tym, że kiedyś mieścił się tu cmentarz niemiecki. W jednym z parków oleśnickich przy ulicy Klonowej, który kiedyś był również miejscem pochówku Niemców można zobaczyć pomnik, który poświęcony jest dawnym mieszkańcom miasta. O zamieszkaniu na ziemi oleśnickiej Żydów do dziś świadczą cmentarze takie jak ten leżący na obrzeżu wsi Kijowice, czy też leśny cmentarz we wsi Miłocice. Niestety macewy są bardzo zniszczone i najczęściej roztrzaskane. Bardzo dawną metrykę gmin żydowskich na tej ziemi poświadcza fakt wybudowania tzw. Starej Synagogi w Oleśnicy już w XIV w.. Budynek Synagogi obecnie jest filią wrocławskiej Parafii Ewangelicko -Augsburskiej oraz siedzibą Kościoła Zielonoświątkowego. Niestety nie ocalała tzw. Nowa Synagoga przy ulicy Łużyckiej, która została spalona przez nazistów w 1938 roku. Dewastacji uległ także żydowski cmentarz przy obecnej ulicy Wojska Polskiego.

Turystyka tematyczna

Na terenie mikroregionu znajduje się wiele śladów przenikania kultur kilku narodów - czego świadectwem i symbolem było pochodzenie historycznych władców tego terenu: książąt piastowskich, pochodzących z Czech Podiebradów oraz wielkich dynastii niemieckich -Wirtembergów, brunszwickskich Welfów i Hohenzollernów. Świadectwa ich życia działalności mogą być podstawą rozwinięcia produktu turystyki biograficznej, ukierunkowanej na historię. Największą i najważniejszą siedzibą wspomnianych rodów jest Zamek Oleśnicki, ale należy wymienić tu również zamek w Dobroszycach, niestety obecnie należący do właścicieli kładących nacisk na działalność gospodarczą. Odwiedzając powiat oleśnicki nie można ominąć renesansowego zamku w Dobrej, wybudowanego przez księcia ziebicko-oleśnickiego Karla Friedricha Podiebrada, a także mocno zniszczonych pozostałości zamku położonego we wschodniej części Bierutowa na terenie między ul. Zamkową a dawną fosą. Do obecnych czasów przetrwało tylko skrzydło południowe. W ryzalicie umieszczono portal barokowy z ok.1680 r., na belkowaniu widnieje owalny kartusz herbowy zwieńczony mitrą książęcą, przedstawiający herb książąt Wirtembersko-Oleśnickich. Połączenie obiektów na przykład poprzez utworzenie choćby wirtualnego szlaku poświęconego dawnym siedzibom włodarzy ziemi oleśnickiej bądź wielonarodowej historii tej ziemi mogłoby przyczynić się do popularyzacji turystyki kulturowej a także do szerszej promocji turystycznej powiatu w kraju.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

W powiecie oleśnickim znajduje się szereg miejscowości, których zabytki mogą zainteresować miłośników zwiedzania materialnego dziedzictwa kulturowego. Są to Oleśnica, Syców, Bierutów i Twardogóra. Szczególnie Oleśnica może stanowić popularny cel wycieczek weekendowych. Najpiękniejszy i najciekawszy jest Zamek Oleśnicki ale również ciekawe są tutejsze kościoły różnych wyznań, w tym bazylika pw. Św. Jana, gdzie znajduje się krypta z sarkofagami członków rodziny Wirtembergów oraz mauzoleum Podiebradów. Ufundowana przez księcia ziebicko -oleśnickiego Karola II Podiebrada Biblioteka Łańcuchowa - jedna z niewielu zachowanych bibliotek tego rodzaju w Europie Środkowej jest zdecydowanie najbardziej unikatowym zabytkiem miasta. Księgozbiór tej biblioteki liczy 239 woluminów, zawierających około 800 dzieł. Najcenniejsza zachowana pozycja to inkunabuł, zapisany pod numerem 237: "Eschmid Joannes (Estwood John), Summa astrologiae iudicialis, Venezia, Jo. Luc. Santritter pro Franc. Bolano, 7 VII 1489"². W bardzo dobrym stanie jest odnowiony XV-wieczny kościół pw. św. Piotra i Pawła. w Sycowie. Wiele

² Samocka-Lipińska, M. *Inwentarz księgozbioru dawnej biblioteki ewangelickiego kościoła zamkowego, obecnie kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Ewangelisty w Oleśnicy*. Wrocław, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2001.

do życzenia pozostawia natomiast stan renesansowego zamku w Bierutowie, tu można podziwiać to, co pozostało z jego dawnej świetności. W Twardogórze na uwagę zasługuje Sanktuarium Matki Bożej Wspomożenia Wiernych ale i szachulcowy kościół pw. Św. Trójcy i Matki Boskiej z XIX w, będący dobrze zachowanym świadectwem skromnego, prowincjonalnego, seryjnego niegdyś budownictwa sakralnego tych terenów.